

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра валеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Олександр ГОЛОВКО

“29” серпня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
Безпека життєдіяльності та охорона праці
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 Міжнародні відносини
(шифр і назва)

спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
(шифр і назва)

предметні спеціальності _____
(шифр і назва)

освітня програма Міжнародна інформація та міжнародні комунікації
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022/2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
«24» червня 2022 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. пед. наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри
валеології Анастасія ЛІТВІНОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри валеології філософського факультету Харківського
національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від «09» червня 2022 року, № 8

В.о. завідувача кафедри Олена КОНОВАЛОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та
міжнародні комунікації»

Гарант освітньо-професійної програми Олександр ХИЖНЯК
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
підпис

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та охорона праці» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за першим (бакалаврським) рівнем, оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки, менеджменту тощо і дозволяє студенту вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації та їхніх негативних наслідків.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

1.2. Основними завданнями курсу є опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності та охорона праці» майбутні бакалаври повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

Завданнями вивчення дисципліни є формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	

Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Самостійна робота	
72 год.	
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання:

В результаті вивчення курсу студенти набудуть теоретичні знання про загальні поняття з безпеки життєдіяльності та охорони праці, навколишнє середовище, небезпеки, класифікація небезпек, основні принципи функціонального перевантаження організму на підприємстві, шкідливі фактори; використовувати найбільш ефективні комплекси індивідуального захисту під час небезпеки; рекомендувати плани профілактичних заходів під час впливу небезпечного фактору; слідкувати за станом здоров'я.

РН07. Знати засади дипломатичної та консульської служби, специфіку та особливості дипломатичного протоколу та етикету

РН13. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій

РН18. Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

РН27. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу та безпечні умови праці.

РН28. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА РІЗНОВИДИ НЕБЕЗПЕК

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.

Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання. Обґрунтування категорії за рівнем загрози техногенного, природного і терористичного характеру та ступенем їхньої захищеності. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності.

Тема 2. Надзвичайні ситуації.

Надзвичайний стан (НС). Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності. Класифікація НС

за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил.

Тема 3. Вплив хімічних речовин.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів безпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Тема 4. Техногенні безпеки.

Техногенні безпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних безпеки.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних безпеки (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної безпеки.

Тема 5. Пожежна безпека.

Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо вибухонебезпекою. Показники пожежо вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Тема 6. Вплив мікроклімату на людину.

Мікроклімат виробничих приміщень. Показники мікрокліматичних умов та їх характеристика. Шкідливі фактори ризику на стан здоров'я людини. Гігієна праці. Санітарія та виробнича санітарія.

Тема 7. Комбіновані безпеки.

Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового

пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадення зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, перероблення або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства

РОЗДІЛ 2. ОХОРОНА ПРАЦІ.

Тема 8. Охорона праці.

Закон України про охорону праці. Пільги, страхування, спеціальні виплати, норми робочого часу на підприємстві. Застосування на практиці. Система інструктажів. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері охорони праці.

Тема 9. Нещасні випадки, травми на підприємстві.

Загальні функції управління пов'язанні з плануванням, регулюванням, координацією і контролем персоналом. Правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення при нещасному випадку. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення нещасного випадку або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків. Страхувальний механізм відшкодування збитків.

Тема 10. Перша допомога.

Надання першої домедичної допомоги постраждалому. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Тема 11. Праця та професія.

Характеристика поняття «праця», «професія». Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Тема 12. Працездатність.

Працездатність. Поняття «втома», «перевтома». Правові аспекти норм працездатності. Індивідуальний та груповий ризик. Концепція прийняттого ризику. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення.

Тема 13. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі надзвичайної ситуації. Стан здоров'я.

3. Структура навчальної дисципліни

№	Назва тем	Кількість годин			
		Денна форма			
		Разом	У тому числі		
			Лекції	Практичні роботи	Самостійна робота
<i>РОЗДІЛ 1. КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА РІЗНОВИДИ НЕБЕЗПЕК</i>					
1	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.	11	4	2	5
2	Тема 2. Надзвичайні ситуації.	7	2		5
3	Тема 3. Вплив хімічних речовин.	9	2	2	5
4	Тема 4. Техногенні небезпеки.	9	2	2	5
5	Тема 5. Пожежна небезпека.	7	2		5
6	Тема 6. Вплив мікроклімату на людину.	9	2	2	5
7	Тема 7. Комбіновані небезпеки.	8	2		6
	Разом за Розділом 1	60	16	8	36
<i>РОЗДІЛ 2. ОХОРОНА ПРАЦІ</i>					
8	Тема 8. Охорона праці.	12	4	2	6
9	Тема 9. Нещасні випадки, травми на підприємстві.	8	2		6
10	Тема 10. Перша допомога.	10	2	2	6
11	Тема 11. Праця та професія.	10	2	2	6
12	Тема 12. Працевдатність.	8	2		6
13	Тема 13. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки.	12	4	2	6
	Разом за Розділом 2	60	16	8	36
	<i>УСЬОГО ГОДИН:</i>	<i>120</i>	<i>32</i>	<i>16</i>	<i>72</i>

4.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна
Розділ 1. Категоріальний апарат безпеки життєдіяльності та різновиди небезпек.		
Тема 1.	Визначення рівня стресового напруження.	2
Тема 3.	Виконання завдань на хімічні фактори.	2
Тема 4.	Техногенні небезпеки	2
Тема 6.	Визначення фізичної надійності людини та адаптаційного потенціалу.	2
Розділ 2. Охорона праці.		
Тема 8.	Охорона праці.	2
Тема 10.	Алгоритм дій надання першої допомоги.	2
Тема 11.	Визначення схильності до професії.	2
Тема 13.	Визначення індивідуальних особливостей мислення.	2
	РАЗОМ:	16

5. Завдання для самостійної роботи

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин денна	Кількість годин заочна
Розділ 1. Категоріальний апарат безпеки життєдіяльності та різновиди небезпек.			
1.	Написати словник-довідник основних термінів з наступних тем: 1. Мікро- та макро-біологічна безпека. 2. Вибухопожежна безпека. 4. Радіаційна безпека. 5. Фізична безпека. 6. Хімічна безпека. 7. Екологічна безпека. 8. Основні характеристики небезпечних явищ та дії людини під час землетрусу. 9. Основні характеристики небезпечних явищ та дії людини під час осідання ґрунтів над гірничими виробками. 10. Основні характеристики небезпечних явищ та дії людини під час зсувів та обвалів, ерозії ґрунтів.	18	
2	Зробити презентацію з обраної теми: 1. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. 2. Негативний вплив на життєдіяльність людей та дії в разі виникнення вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи.	18	

	<p>3. Негативний вплив на життєдіяльність людей та дії в разі виникнення вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильної спеки.</p> <p>4. Негативний вплив на життєдіяльність людей та дії в разі виникнення вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: морозу, снігопаду, граду, ожеледі.</p> <p>5. Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони.</p> <p>6. Пандемії, епідемії та масові отруєння людей як біологічні небезпеки.</p> <p>7. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою.</p> <p>8. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій.</p> <p>9. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму.</p>		
Розділ 2. Охорона праці.			
3	<p>Зробити презентацію з обраної теми:</p> <p>1. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.</p> <p>2. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: корупція і криміналізація суспільства.</p> <p>3. Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини: маніпуляція свідомістю.</p> <p>4. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі.</p> <p>5. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі надзвичайного стану.</p> <p>6. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення.</p> <p>7. Правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>8. Загальні засади моніторингу надзвичайної ситуації та порядок його здійснення.</p> <p>9. Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення.</p> <p>10. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення надзвичайної ситуації та організації ліквідування її</p>	18	

	<p>наслідків.</p> <p>11. Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення надзвичайної ситуації та аварій. Система інструктажів.</p> <p>12. Програми підготовки населення до дій у надзвичайній ситуації. Спеціальні об'єктові навчання і тренування.</p> <p>13. Критерії та показники оцінки ефективності функціонування системи безпеки та захисту в надзвичайній ситуації об'єкту господарювання.</p> <p>14. Фінансування заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, відшкодування збитків постраждалим.</p> <p>15. Страховий механізм відшкодування збитків від надзвичайної ситуації.</p> <p>16. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів в разі виникнення надзвичайних ситуацій.</p>		
4	<p>Вивчити групи факторів ризику, що зменшують тривалість життя. Скласти власну програму по виключенню зі свого життя груп факторів ризику, що зменшують тривалість життя. Звіт про виконання завдання представити у вільній формі (твір-роздум, таблиця, схема і т.п.). У звіті відобразити відповіді на наступні питання:</p> <p>1. Які групи факторів ризику, що зменшують тривалість життя є в твоєму житті?</p> <p>2. Яку групу факторів ризику, що зменшують тривалість життя ти маєш намір (а) виключити зі свого життя в першу чергу?</p> <p>3. Що саме ти будеш робити, щоб виключити цю групу факторів ризику?</p>	18	
	Разом:	72	

6. Індивідуальне завдання

Навчальним планом не передбачене.

7. Методи навчання

Шифр ПРН (відповідно до ОПП)	Результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН07.	Знати засади дипломатичної та консульської служби, специфіку та особливості дипломатичного протоколу та етикету	Лекція-візуалізація; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного (семінарського) заняття); виконання та захист презентації	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного (семінарського) заняття); тестування;

		доповіді; індивідуальні консультації	оцінювання захисту презентації доповіді; оцінювання письмової залікової роботи.
PH13	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій	Лекція-візуалізація; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного (семінарського) заняття); виконання та захист презентації доповіді; індивідуальні консультації	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного (семінарського) заняття); тестування; оцінювання захисту презентації доповіді; оцінювання письмової залікової роботи.
PH18	Використовувати сучасні цифрові технології, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій	Лекція-візуалізація; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного (семінарського) заняття); виконання та захист презентації доповіді; індивідуальні консультації	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного (семінарського) заняття); тестування; оцінювання захисту презентації доповіді; оцінювання письмової залікової роботи.
PH27	Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу та безпечні умови праці.	Лекція-візуалізація; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного (семінарського) заняття); виконання та захист презентації доповіді; індивідуальні консультації	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії (за питаннями практичного (семінарського) заняття); тестування; оцінювання захисту презентації доповіді; оцінювання письмової залікової роботи.
PH28	Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.	Лекція-візуалізація; усне опитування; навчальна дискусія (за питаннями практичного	Оцінювання усних відповідей здобувачів та виступів під час навчальної дискусії

		(семінарського) заняття); виконання та захист презентації доповіді; індивідуальні консультації	(за питаннями практичного (семінарського) заняття); тестування; оцінювання захисту презентації доповіді; оцінювання письмової залікової роботи.
--	--	--	---

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);

- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних (семінарських) заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час лекційних та практичних (семінарських) занять (усне опитування, навчальна дискусія за питаннями практичного (семінарського) заняття);

- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу (у вигляді тестування, колоквиуму);

- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій (захист презентацій доповідей; захист есе);

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль. На практичному (семінарському) занятті здобувач може отримати від 4 до 5 балів. Максимально здобувач може отримати 60 балів в ході лекційних, практичних (семінарських) занять та виконання завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль засвоєння тем навчальної дисципліни в здійснюється по їх завершенню шляхом проведення заліку. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем. Вміст залікового білету складається з двох питань. Максимальний бал за кожне питання - 20

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Усне опитування / навчальна дискусія за питаннями практичного (семінарського) заняття	Висока активність здобувача на практичному (семінарському) занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки	2
	Активність здобувача на практичному (семінарському) занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Тестування за питаннями практичного (семінарського) заняття	За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,1 бала.	0,1–1
Підготовка та захист презентацій доповідей	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей, демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки, обґрунтовувати власну позицію.	2
	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її розкриття, окремі вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей, демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки.	1
Підсумковий контроль (залік)	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і відповідних питань і може аргументовано її доводити термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно	17-20
	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	13-16
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами	9-12
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	5-8
	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити	0-4

	ВИСНОВКІВ.	
--	------------	--

9. Схема нарахування балів:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Разом	Залік ова робот а	Сума
Розділ 1.							Розділ 2.								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13			
5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	60	40	100б.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70 – 89	
50 – 69	
1 – 49	не зараховано

10. Література

Основна:

1. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: «Каравела», Львів: «Новий Світ», 2002. – 328 с.
2. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
3. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
4. Концепція освіти з напрямку «Безпека життя і діяльності людини» / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
5. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.
7. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009.- 264 с.

Додаткова:

1. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О.С. Баб'як, О.М. Сітенко, І.В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.
2. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1

3. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвозд'ї С.П. «Безпека життєдіяльності» навчально-контролюючі тести. – Київ: «Саміт-книга», 2005. – 148 с.
4. Кулаласва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.
5. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.
6. Осипенко С.І., Іванов А.В. «Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту». Навчальний посібник. – К., 2008. – 286с.
7. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
8. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2005. – 304 с.
9. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
2. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
3. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
4. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.ergiu.ukrtel.net/index.htm>.
5. <http://www.dnpr.kiev.ua> Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
6. <http://www.social.org.ua> Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
7. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України.
8. Інформаційний ресурс (дистанційний курс): «Безпека життєдіяльності та охорона праці» (автори Тимченко Г. М., Літвінова А. М.) <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2264> .